

04-03-043

Oslo Tidens Teen 7.1.39

Julenatten BLANDT uteliggerne.

Av
NICODEMUS

Ved tre-tiden natt til julaften holdt „Obersten“, Fiskesuppa” og jeg et lite krigsråd nede på Rosenkrantz plass. Veivesenets arbeidere hadde vært så omtenkssomme å sette igjen en koksgryte (feltesse) i full bras om kvelden og hadde lagt igjen en papirlapp med

beskjed om at vi — om nødvendig — kunde fyre op med de små plankestumpene som lå ved siden av, når vi bare ikke enste de lange plankene.

Obersten, som har vært gårdarbeider og senere i atten år kjørekar i ett og samme Oslofirma, kom på bar bakke, da firmaet gikk over til bare å bruke biler. Obersten hverken røker eller drikker og har forbannet sig på at han ikke skal komme på forsorgen, men slite sig igjennem som uteligger til han om fire år kan få alderdomspensjon. „For på gamlehjem ska dem aldri få mig; før ska jeg fryse ihjel” sier Obersten.

Fiskesuppa har vært uteligger de siste tyve årene. Han samler på fyllemulker til han med passende mellomrum blir „satt inn” eller sendt på „Sørlandet” (Opstad tvangsarbeidsanstalt), men nå er han blitt så gammel at direktør Falsen ikke vil ha ham mer, da han ikke orker å gjøre noe nytte for sig.

Obersten og Fiskesuppa holder stadig sammen. De er snilde, fredslike og tolerante mennesker, som ikke gjør en katt fortred. De er gode venner md alle konstabler, som på sine natlige runder stikker til dem mangen 25-øre og halvkroner. Sin livsvisdom og sin uutømmelige erfaring når det gjelder uteliggerspørsmål stiller de alltid med den største redbonhet til min disposisjon.

„Dere får komma her til luvart,

Nicodemus”, sier Fiskesuppa. „Rett som det er kommer det et gufs ner fra Pilestredet, og da får Dere hele gnistføika over Dere”. Jeg flytter mig med en viss nølen nærme-re de to andre.

„Å, Dere behøver inte vara redd”, sier Obersten lunt, „vi er reine begge to; siden det nå var jul imorra, har vi „dampa” begge to, men du verden, så trøtt jeg ble”.

Vi blev så enige om at Obersten skulde plukke ut fem uteliggere på Varmestuen i Elvegata, og Fiskesuppa fem stykker i Frelsesarmens varmistue i Urtegaten og gi dem beskjed om å møte mig på Jernbanetorvet julaften kl. 22, så skulde de få anvist hotellplass og få litt sjokolade og sigaretter. Snilde mennesker hadde satt mig i stand til å reservere tyve rum på Havnehospitset og et par av småhotellene.

Der hadde imens samlet sig endel uteliggere om koksgryten. Alle sammen hilste kjent og hyggelig, pratet stillferdig sammen og gav hverandre efter tur besteplassen ved varmen. En halvfull ranglefant stoppet op, blev sosialt interessert, og tømte lommene sine for sigaretter og skillinger til fordeling blandt de omstående. Hverken Obersten eller Fiskesuppa vilde ta imot noe, men overlot sin part til de andre. De satt i en slags hjelpekomité, og „noblesse oblige”! En konstabel tok sig en sving bortom, men gikk smilende videre og stillet sig med ryggen demonstrativt

til nede hos drosjechaufførene på holdeplassen. Jeg tok så bil hjem, men da jeg skulde betale, nektet chaufføren å ta imot penger. „De får undskyldte, men jeg tenkte det kunde være som et lite julebidrag”. Vel Frelsesarmeens uniform gir bærerne mange fordeler!

Hjemme hadde vi gått rundt jule-treet, presangene var delt ut og Juleevangeliet lest. Klokken nærmet sig 21.30, og jeg på mig uni-

form, en ekstra ulltrøie og ulster og ruslet nedover Pilestredet. Gaten var som utdødd. Det var klarvær og 6 kuldegrader. På Rosenkrantz plass var feltessen til min sorg fjernet. Hvis vannverks-sjef Owe og veisjef Østensvig bare visste hvor megen glede disse feltessene er til for uteliggerne, i de kold vinternettene, så vilde de se litt gjennem fingrene med om feltessene blev efterlatt i full fyr om kvelden, og brandsjef Hagen behøver heller ikke å sove urolig, for der er alltid minst åtte-ti mann ved hver feltesse fra aften til morgne, når der er varme i dem.

På Jernbanetorvet var Obersten og Fiskesuppa møtt presis frem, og rundt dem kretset i ustanselig småtripping åtte mann. Det var det mest fagmessige utplukk av elendighet en Doré kunde ha ønsket sig til modeller, menn uten ansikter, magre, skitne, fillete og uten et glimt av håp eller liv i øinene. I sin redegjørelse for Statens Edrue-lighetsnevnds arbeid på Den nordiske avholdskongress i sommer sa læge, fru Tove Møller: „Vi har behandlet 596 saker; 232 saker blev henlagt og betraktet som nytteløse å arbeide for, vesentlig fordi de var meget gamle og forherdede alkoholister”. Her var utvilsomt åtte av disse „saker”.

Presentasjonen blev foretatt av Fiskesuppa: „Der kan Dere se at’n Nikkodemus er gutten som er presis”. Gjestene fikk sine julepakker og rekvisisjoner, og med et realt håndtrykk og ønsket om god jul drog de avsted til sine hotellværelser.

Imidlertid hadde jeg fremdeles 10 rum på Havnehospitset, og de aktet jeg selv å finne gjester til. Havnehospitset (Dronningensgate

6) er et nytt hotell med værelsespriser fra kr. 2.00. Takket være den utmerkede ledelse og de elskverdige og påpasselige portierer, hersker der alltid den mest gjennomførte orden og renslighet. Man hadde da tatt det forbehold overfor mig at mine 10 gjester ikke måtte være „synlig berusede”, så de gav anledning til spetakkel og kranjel.

Jeg hadde ikke stått lenge på hjørnet av Vognmannsgata, før der dukket op en forfrossen stakkar, som jeg kjente fra „Duggdråpen”s

(Kameratklubbens) fester på Enehaugen. Han og kameraten hans, som satt borte på Østbanens lokalstasjon, hadde vært på fest hos frøken Sæter i Brogaten, og nå var han ute for å prøve å fekte til nattlosji for begge to, da kamerater

var så ødelagt i benene av frost og vete, at han ikke kunde rikke sig. Det blev svært til stas da jeg fikk fatt i en bil og fikk bragt dem til Havnehospitset.

La det forresten være sagt med en gang at det var forholdsvis få uteliggere ute julenatten i år. Den energiske Oxfordgruppen som holder til i nr. 300 i Chr. Augustgate 15, har betalt hotellplass for en hel rekke uteliggere fra julaften til over nyttår på forskjellige hoteller. Dessuten har politiet ryddet kraftig op, fordi der nu er mere celleplass, efterat „Baiern“ (kretsfengslet i Akebergveien) er blitt ferdig. Før måtte jo folk stå på ekspektanse for å få sonet av sine fyllemulker, og mange slapp helt og holdent fra dem på grunn av plassmangelen.

På Vestbanens lokalstasjon satt bare den gamle tyske skredderen med professorskjegget. Han snakket verre gebrokkent og var mere forvirret enn noensinne. Han hadde fått nattelosji. Han fikk sine julepakker, og svinget med hatten og bukket chevalersk, så Porthos på det beste ikke hadde kunnet gjøre det bedre. En sterkt bedugget herre kom bort til mig og sa forarget: „At Frelsesarmeen kan gi til slike som ham. Den tyskeren har masser av penger og er den verste spionen vi har“. Jeg spurte ham hvad han begrunnet dette med. „Det er da noe alle vet“, sa han flott. Jeg kunde berolige ham med at politiet også „visste“ det, men hadde kunnet konstatere at det var det rene sludder. Det er ikke lett å være utlending nu efterat spionfrykten endelig er våknet, og alle blir mistenkt.

Ombord i en av lokalbåtene ved utstikker B. i Vika lå fire mann mellom maskinkappen og livbeltekassene. To av dem blev med til Havnehospitset, men de to andre vilde heller bli liggende, fordi den ene ikke orket å gå ut i kulden, og den andre ikke vilde skille lag med ham. De takket for sine julepakker, gikk straks igang med å knaske julegodter, og krøp sammen under sine frakker.

Derefter tok jeg mig en tur rundt bryggene langs Akershus. Salongene ombord i Sørlands- og Vestlandsbåtene var festlig oplyst, og julesangene klang ut gjennom ventilene.

Det rørte sig så merkelig under pressenningen over noe sekkegods i et lagerskur på Nordre Akershusbrygge, og da jeg løftet på seilduken, stakk to forpjuškete hoder frem fra fordypningene i øverste sekkelag. Karene hadde tullet sig godt inn i „lakener“ (gamle aviser). De foretrakk å bli liggende hvor de lå, fordi de var så sårbeinte; men takket pent for julepakkene tross de var blitt vekket.

Borte i Skippergata stod en ung jente og gråt. Porten var gått i vranglås, og nu hadde hun stått og ropt og banket i mange timer uten at noen hadde hørt henne. Ved å sette spak under porten fikk vi ved felles anstrengelser løftet den op, så vi fikk op den nederste skåten, og så la jeg mine nitti kilo mot porten og brøt den op. Stor glede og takksigelse; men hvad sier politiet om innbruddet?

Da jeg igjen kom bort på Jernbanetorget, hadde jeg min hyggeligste oplevelse. Der traff jeg et ungt og lykkelig ektepar, som var gått ut på julenatten for å ønske mig gledelig jul! Saken var den at jeg

ifjor om julenatten hadde truffet konen og hennes bror, som var blitt jaget ut av mannen på julekvelden, fordi broren hadde drukket sig full og var røket i slagsmål med svogeren. Så stod de der uten penger og losji. Jeg fikk anbragt dem på Folkehotellet i Vognmannsgaten, og 1. juledag gikk jeg så ned til mannen og sa at han fikk ta konen sin hjem igjen. De kom da begge hjem til mig annen juledag, og vi hadde stor forsoningscene. Begge var riktig tiltalende mennesker, men litt hissige, og da vet en hvordan det kan gå. Senere hadde jeg ikke hørt mere til dem; men nu hadde de gått og ledt efter mig til kl. 1 for å fortelle at de ikke hadde vært uvenner en eneste dag siden ifjor. Tenk om alle vi andre ektefolk kunde si det samme. De spurte om jeg ikke nu kunde komme og besøke dem i julen. Mannen hadde hatt bra med arbeid, og alt var riktig gjildt.

Ved halvtretiden fant jeg min siste uteligger. Han hadde vært på fest i „Hjemløses misjonsforening“ i Møllergaten 28. Det var blitt sent for ham, og gammel og tuslet som han var, hadde han bare ruslet omkring i gatene for å vente på å komme inn i et av Frelsesarmeens lokaler til „Julefryd“ kl. 7 1. dags morgen. Så kom da også han i hus.

Er det da noen hjelp i en slik midlertidig underbringelse? Nei, det er det ikke. Det er bare det, at man får avlastet sin sosiale samvittighet.

I „De Vergeløse“ skriver Gabriel Scott:
„Og du min søster og du min bror

ser togene vandre avsted.
Og vi stiller oss op i de tausers kor
og lar dem få vandre ifred.
Vi står der i stumme rekker og ser,
og vi løfter ikke en arm.
„Vi gjør som levitten, som Pål og Per,
vi tier til all denne skjensel som skjer,
mens vi burde SKRIKE av harm“.

NICODEMUS.